

stre, „maa hans Stilling efter Sagens Natur blive en helt anden end ved saa godt som alle andre Regjeringshandlinge.“ Han sagde, at det var et Tilfælde, hvor „Ministeransvarligheden ikke kommer frem eller i alt Fald kun meget sjældent kommer frem, netop naar der er Tale om Ministerstifte.“ Jeg tror nu, at der kan være Anledning i den foreliggende Situation til at udtale, at denne statsretslige Særesætning vistnok er aldeles urigtig, og jeg protesterer imod, at den skulde gjøre sig gjældende i større Omfang enten hos Medlemmer her i Salen, hos Ministeriet eller hos Publikum i Almindelighed. Der er ganske vist det Særegne, naar Talen er om Ministerstifte, at der paahviler Hans Majestæt en vis Forpligtelse til mere at tage Initiativet her end ved andre Leiligheder; han maa være virksom for at stifte Ministre eller ikke, som han kan ønske at vælge, han kan ikke nøjes med at rette sig efter sit Ministeriums Raad, men maa selv handle; men i det Dieblit, da Resultatet af Hans Majestæts Virksomhed foreligger, hvad enten den kommer til at gaa ud paa, at han ikke anser det for rigtigt at stifte Ministre eller ikke, maa han altid have Mænd, de blivende eller kommende Ministre, som paatage sig det fuldstændige konstitutionelle Ansvar for, hvad der foregaar. Da den modsatte Opfattelse er bleven fremfat af det høitærede Medlem for Kjøbenhavns 4de Valgkreds, skal jeg citere den eneste statsretlige Forfatter vi have, Professor Gold, der i sin Statsret siger: „Naar Kongen skal være ansvarfri, kræver saavel Hensynet til Kongen selv som Om sorgen for Borgernes og Repræsentationens Rettigheder, at der bestandig findes en Person, paa hvem saavel det juridiske som det moralske og politiske Ansvar for Kongens Handlinger kan lægges, og Sikkerhed herfor kan kun opnaas derved, at man frakender enhver af Kongen foretagne Regjeringshandling, ved hvilken en saadan ikke har medvirket, retlig Betydning. En Opgivelse af denne Sætning vilde i Virkeligheden indeholde en Opgivelse af hele det konstitutionelle System.“ Naar der foregaar et Ministerstifte, vil Kongens Beslutning derom foreligge paraferet af en Minister. Saafremt det skulde have været Brug hidtil, at denne Udnevnelse af Konseilspræsident skulde være paraferet af den afgaaede Konseilspræsident, maa jeg beklage dette, thi det er vistnok en meget feilagtig Praxis, som saaledes har indsnæget sig. Jeg veed ikke rettere, end at det virkelig er den nye Konseilspræsident, der paraferer sin egen Udnevnelse; han paatager sig altsaa det fulde juridiske og politiske Ansvar, og den Distinktion, man saa ofte ser fremfat om det juridiske Ansvar hos Ministeriet og det moralske Ansvar, eller hvad man vil kalde det, som Ministeriet navnlig i Tilfældet af Ministerstifte ikke skulde have, høver intetsteds hjemme. Dette udtales ogsaa bestemt af den samme statsretlige Forfatter, jeg nævnte: „Foraauidt Regjeringshandling angaar, er Kongen endvidere ogsaa

fritaget for det moralske eller politiske Ansvar, hvilket ligesom det juridiske maa paahvile den vedkommende Minister.“ Jeg skal ikke trætte det høie Thing med Henvisning til andre Landes konstitutionelle Praxis; jeg vil blot med største Bestemtighed paastaa, at Principet om Kongens Ansvarshed baade juridisk, moralsk og politisk, navnlig ogsaa i Tilfælde af Ministerstifte, er slaaet saa fast, som overhovedet Noget kan slaas fast, i England gennem en mangelrig Praxis, og endogsaa i nærværende Aarhundrede er det ved forskellige Leiligheder kommet frem og blevet drøftet og slaaet fast paa en saadan Maade, at der ikke længere kan være nogen Tvivl om dets Gyldighed. Jeg turde ogsaa tro, at det høie Ministerium selv erkjender dette lige saa vel, som det vistnok hidtil er blevet erkjendt af alle statsretlige Forfattere; men jeg tror ikke, at det kan negtes, at den Maade, hvorpaa den hele Sag er kommen til at foreligge, er i høi Grad egnet til at forvirre Begreberne og støtte den falske statsretlige Theori, som vi have hørt fremsætte her i Thinget af det høitærede Medlem for Kjøbenhavns 4de Valgkreds. Naar det gaar saaledes — man tillade mig at bruge et almindeligt Udtryk — med det grønne Træ, hvorledes skal det saa gaa med det tørre. Naar der foreligger, saaledes som der gjør i dette Dieblit, en Erklæring fra et Ministerium, hvori det foreslaas, at Kongen skulde søge at danne et andet Ministerium, og det tillige officielt er konstateret, at Hans Majestæt Kongen har fundet det rigtigt ikke at forsøge dette, og saa derefter Ministeriet frasalder, hvad det efter den modneste Overveelse har tilraadet Kongen, saa kan det ikke være Andet end, at det for sund Mennekesforstand ser ud, som om Ansvaaret herfor hvilede paa Kongen. Konstitutionelt set er dette fuldstændig urigtigt, thi Ansvaaret hviler ikke paa Kongen, Ansvaaret hviler paa Ministrene; men en saadan Maade at fremkomme med Svaret paa, der i den Grad kan tjene til at forvirre de almindelige konstitutionelle og statsretlige Begreber hos Folket, tror jeg er en Fremstilling, som der er al mulig Anledning til at misbillige. Jeg vil ikke paastaa, at der er noget Uvovligt eller Grundlovsstridigt i at lade en saadan Skrivelse trykke, hvad enten det sker i „Ministerialtidenden“ eller i „Berlingske Tidende“ eller andetsteds. Jeg kan tænke mig Tilfælde, hvor det kan tjene til Klaring af Situationen, skjøndt uden at krænte noget som helst Hensyn, som man bør være varsom med; men jeg siger, at saaledes er ikke den nærværende Situation. Jeg paastaar, at man derved har forværret Situationen, som var slem nok isorveien i forskellige Retninger, man har bidraget en Del til at forvirre Begreberne om Kongens konstitutionelle Stilling. Men hvad man kan komme til at gjøre, og hvad jeg navnlig synes er sket i det foreliggende Tilfælde, er, at man har stillet sin Modpart, som man kun skal bekæmpe med fuldstændig fair og